

РІЗНОМАНІТНІСТЬ БДЖОЛИНИХ НА ПОЛІССІ*І.П. Федорчук¹, Ю.В. Максименко²*

^{1,2}Житомирський державний університет ім. Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Бджолині – родина комах, які відносяться до перетинчастокрилих. Їх відомо приблизно 30 тис. видів, в Україні понад 600 видів (54 роди). До бджолиних відносять: бджіл, джмелів, безжальних бджіл, бджіл-теслярів та інших.

Джмелі – рід комах з родини бджолиних. Відомо близько 300 видів цих комах. Вони близькі до медоносних бджіл. Його представники відрізняються не дуже болісним укусом, мирним характером і великими розмірами. Вісім видів джмелів занесено до Червоної книги України. Тіло в цих комах велике і волохатіше, ніж у бджіл. Забарвлення джмелів, як правило, жовто-чорного кольору, часто в смужку. Крім того зустрічаються види з червоними або оранжевими смугами, а деякі пофарбовані в суцільний чорний колір. Джмелів умовно розділяють на дві групи за способом живлення личинок:

Перша група називається кишенеутворювачі, тобто види, в яких личинки розвиваються та живляться всередині вкритої воском камери на «кишенях» відкладеного пилку. До них належать джміль-чесальник, джміль садовий, джміль моховий, джміль польовий та інші.

Другою групою є види пилконагромаджувачі. У представників цієї групи личинки велику частину свого розвитку проводять в окремих шовкових комірках і вигодовуються безпосередньо робочими особами. До групи належать: джміль вересовищний, джміль кам'яний, джміль норовий, джміль луговий, джміль земляний та інші [2].

Джмелі є також запилювачами. Запилюють багато квіток, які не запилюються іншими комахами. Безжальні бджоли – бджоли, у робочих особинах яких немає жала, але під час небезпеки можуть кусати нападників щелепами, іноді випускаючи їдкі виділення.

Бджола – тесляр (ксилокопа) – рід комах, які належать до родини Бджолині. Відомо приблизно 500 видів, які поширені по всьому світі. В Україні відомо 3 види. Ксилокопа звичайна – найпоширеніша. В Україні зустрічається в усіх регіонах, поширена на Поліссі. Тіло чорне, але груди і особливо голова часто із синім металевим блиском, крила темні з фіолетовим відливом. Чисельність зменшується через скорочення доступних місць для гніздування (сухі дерева) внаслідок вирубування та випалювання полежахисних лісосмуг, ксерофітних рідколісь та степових схилів гір, особливо на [півдні України](#).

Бджола – рід з родини бджолині. Об'єднує чотири види, а саме: бджола східна, бджола велика, бджола карликова і бджола медоносна. Найпоширенішим видом є бджола медоносна, яка зустрічається в [Європі](#), де була одомашнена, а також в [Африці](#), [Америці](#), [Австралії](#) і [Новій Зеландії](#),

куди її завезли. Останні три види бджіл медоносних є види азійські. Бджола жалить тільки один раз, потім гине. Бджолина сім'я складається з матки, робочих бджіл і трутнів. Вони являють собою цілісну біологічну одиницю, що здатна забезпечити розмноження, створювати необхідні умови життєдіяльності в своєму гнізді, збирати корм, захищатись від ворогів і проявляти стійкість щодо захворювань. Бджоли-миролюбні комахи, харчуються вони рослиною їжею, яку дає їм природа [3].

Різновидністю бджіл є поліські бджоли. Вони збереглися в окремих районах українського та білоруського Полісся. Мають багато позитивних господарських ознак. Бджоли поліської популяції збирають мед на 17,05–39,95% і відбудовують рамок на 29,09–40,9% більше, ніж місцеві породи бджіл. У результаті проведеної експериментальної роботи в Українській сільськогосподарській академії та Українській дослідній станції бджільництва було встановлено, що поліські бджоли за основними показниками зимостійкості (споживанню корму, кількості підмору, навантаження фекалій в задній кишці в кінці зимівлі) переважають сім'ї місцевих бджіл. Поліські бджоли збирають прополісу на 12,55–29,08% більше, ніж місцеві. Довжина хоботка у них становить 6,1–6,3 мм[2].

Література

1. Биляш Г.Д. Кривцов Н.И. Селекция пчёл. Москва ВО "АГРОПРОМИЗДАТ" 1991. С. 47–48.
2. Іванченко О.Й. Календар пасічника. Київ, 1993. С.69–100.
3. Довідник пасічника / В.П. Поліщук, В.А. Гайдер, М.І. Чергик [та ін]. Київ, 1993. С. 10–15.
4. Шабаршов И.А. Энциклопедия для пчеловодов. М.: ООО "Золотая пчела", 2010. С.120–125.